

A bírálóbizottság értékelése

Püski Levente, a Debreceni Egyetem történész professzora A Horthy-korszak parlamentje címmel nyújtotta be 2016-ban az akadémiai doktori értekezését. Nem ez az első olyan munkája, amely a Horthy-korszak politikai rendszerével, annak intézményeivel foglalkozik. Az 1927 és 1944 között működő felsőházzal ugyanis a Napvilág Kiadónál 2000-ben jelent meg egy monográfiája. Hat évvel később – a Pannonica Kiadó jóvoltából – publikálta a Horthy-korszak politikai rendszerét bemutató könyvét. 2015-ben az Országgyűlés Hivatala adta ki A Horthy-korszak parlamentje című munkáját, amely a doktori értekezése alapjának tekinthető. A két szöveg azonban nem azonos, mert a felsőházzal foglalkozó fejezetek nem kerültek be az értekezésbe.

A doktori értekezés intézménytörténeti megközelítésben mutatja be a Horthy-korszak parlamentjének, elsősorban a nemzetgyűlésnek és a képviselőháznak a történetét. Az elemzés teljességre törekvő, ennek során a szerző sok szempontot alkalmaz, a felhasznált források mennyisége igen jelentős, és ezeket kritikusan használja. A forrásbőség lehetővé tette Püski Levente számára, hogy az értekezésében számos példával illusztrálja, színesítse a témáját, ezzel is jelezve, hogy a bemutatott intézmény működését mindenre kiterjedően ismeri. Püski megállapításai, következtetései megalapozottak. A doktori mű hat fejezetre oszlik, amely sorra veszi a törvényhozás működésének kereteit, színtereit és az ezekben bekövetkező változásokat. A szerző így kitér például a választási rendszerre, a képviselői jogállásra, a bizottságok és a plenáris ülés szerepére, a törvényalkotás folyamatára, a törvényhozás és más intézmények viszonyára, az infrastrukturális háttérre, és végül arra, hogy a parlament milyen szerepet töltött be a korabeli politikai rendszerben. A doktori értekezés legfontosabb eredménye, hogy megszületett egy szisztematikus, minden eddiginél részletesebb és átfogóbb elemzés a Horthy-korszak parlamentjéről. Püski árnyalja a törvényhozás és a többi politikai intézmény közötti viszonyról alkotott képünket, elsősorban a kormány és a törvényhozás viszonylatában. A kormányzat súlyával és szerepével, a kormányzati stabilitással, a fékek és ellensúlyok rendszerével kapcsolatban olvashatunk pontosításokat. A disszertáció jóvoltából bővültek az ismereteink a Horthy-kori politikai rendszer jellegéről. Az értekezés hozzájárul a politikai rendszer jobb megismeréséhez. A szerző meggyőzően különíti el a parlament működésének alkorszakait, amely összhangban van a rendszer jellegével kapcsolatban leírtakkal. Püski Levente hangsúlyt helyez a törvényhozás nyilvánosságának bemutatására, ami szintén fontos eredménye e munkának.

A bírálatok számos kisebb nagyobb javaslatot, megjegyzést fogalmaztak meg az értekezéssel kapcsolatban. A jelölt a bírálatokra adott meggyőző válaszában ígéretet tett arra, hogy ezek egy részét figyelembe veszi a könyv esetleges második kiadásánál. A bírálatokban leírtak egy másik részével – például a nemzetközi összehasonlítással – kapcsolatban Püski Levente meggyőzően érvelt amellett, hogy az szétfeszítette volna e munka kereteit. Itt és most a javaslatok, megjegyzések közül csak néhányat emelnénk ki. Ezek egy része a disszertáció szerkezetével kapcsolatos: a bevezetésben elmarad a kutatási, historiográfiai előzmények, illetve a kutatási téma és metodika részletes bemutatása; vitatható, hogy a német megszállást követő időszak önálló fejezetbe került, illetve szintén vitatható a parlament a Horthy-korszak államberendezkedésében című fejezet elhelyezése. Tartalmi szempontból nagyobb hangsúlyt kaphatott volna például a parlamenti viták és a parlamenti frakciók bemutatása, ahogyan az 1930-as évek időszakának elemzése is.

Püski Levente doktori értekezése az eddig megszületett publikációkhoz képest árnyaltabb és átfogóbb betekintést ad a Horthy-korszak parlamentjének működésébe. Jelentős tudományos munkaként értékeljük a művét, amelyet alapvető kézikönyvként forgathatnak a Horthy-korszak politikai rendszere iránt érdeklődők, a szakma és a nagyközönség egyaránt.

Mindebből következően, a disszertáció és a jelölt eddigi tudományos tevékenysége alapján a bírálóbizottság javasolja Püski Levente számára az MTA doktora cím odaítélését.